ትምህርቲ ስነ-ዜጋን ስነ-ምግባርን
መፅሓፍ ተምሃራይ
6ይ ክፍሊ

ስንድኡ፡- ሚኒስተር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዴሞክራስያዊ ሪፐብሊክ
ኢትዮጵያ

ትርጉም፡- ዮሃንስ ገ/ፃዲቕ
ገብረኪሮስ ኣስገዶም

ፅፈት፡- ኣስፋው ሓዱሽ
መኮነን መመድ

ፅፈት ምርግጋፅ፡- ሓዱሽ ወ/ማሪያም
ሰለሞን በየነ
ሮማን ግደይ

ክኢላታት ቁልፊ ከይዲ ስራሕ ምድላዉን ትግበራን ስርዓተ ትምህርቲ ቢሮ ትምህርቲ ክልል ትግራይ

ሚኒስተር ትምህርቲ ፌ.ዴ.ሪ.ኢ.

PITAMBRA BOOKS PVT.LTD

© ሚኒስተር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዴሞክራስያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ

ቀዳማይ ሕታም 2003 ዓ.ም

መሰል ሕትመት ብሕጊ ሕልው እዩ

ሓታሚ PITAMBRA BOOKS PVT.LTD
B-95 Industraial Area, Aijoli-Jhansi(U.P.) INDIA
Ph.: +91 510 2720106,2720107, Fax: +91 510 2720851
E-Mail: pitambra2001@gmail.com

ኣይ. ኤስ. ቢ. ኤን 978-99944-2-068-2

© MoE, FDR Ethiopia
Not to be republished

ምስግና

እዚ መፅሓፍ ተምሃራይ ፅሬቱ ሓልዩ ንክወፅእ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ካብ IDA፣FTICF፣ፊንላንድ፣ልምዓት ተራድኦ ጣልያን፣ ዘ ኔዘርላንድ፣ DFID ገንዘባዊ ሓገዝ ብምርካብ እዩ።

ስለዚ እዚ መፅሓፍ መምርሒ ንመምህር ሓዊሱ ተሓቲሙ ንክወፅእ ብቐጥታን ብተዘዋዋሪን ዝተፈላለየ ሓገዝ ዘወፈዩ ብዙሓት ውልቀሰባት፣ ጉጅለታትን ትካላትን ካልኦት ኣካላትን ክምስገኑ ይግባእ።

ሚኒስተር ትምህርቲ

ኣይትሕለፉኒ!

እዚ መፅሓፍ ብጥንቃቐ ንሓዞ

እዚ መፅሓፍ ንብረት ቤት ትምህርትኹም እዩ፡፡ ከይቕደድ፣ ከይበላሽ ከይጠፍእ ብጥንቃቐ ሓዝዎ፡፡ እዞም ዝስዕቡ ሓሳባት መፅሓፍኩም ብጥንቃቐ ንምሓዝ ስለ ዝሕግዙኹም ኣንብብዎም፡፡

1. መፅሓፍኩም ብፕላስቲክ፣ ጋዜጣ ወይ ብኻሊእ ገይርኩም ሸፍንዎ፣
2. መፅሓፍኩም ራህዲ ወይ ራሕሲ ኣብ ዘለዎን ዘይፅሩይን ኣይተቕምጡ፣
3. መፅሓፍኩም ክትጥቀሙሉ እንትትደልዩ ኣእዳውኩም ፅሩይ ምዃኑ ኣረጋግፁ፣
4. ኣብ ውሽጢ ኮነ ደጋዊ ሽፋን መፅሓፍኩም ብእርሳስ፣ እስክርቢቶ ኮነ ካሊእ ኣይትፅሓፉ፡፡ ኣብቲ መፅሓፍ ናይ ዘለው ሕቶታት መልሲ ኣብ ደፋትርኩም ፅሓፉ፣
5. ኣብ መፅሓፍኩም ከም ምልክት እትጥቀሙሉ ንእሽቶይ ወረቐት ወይ ፈትሊ መሳሊ ተጠቐሙ፡፡ እርሳስ፣ እስክርቢቶ፣ ደፋትር፣ መፅሓፍ ዝመሳሰሉ ከም ምልክት ኣይትጠቐሙ፡፡ መሕቖፊ ደፋትርውን ኣይትግበሩዎ፣
6. ዝኾነ ስእሊ ካብ ውሽጢ መፅሓፍኩም ቀዲድኩም ኣይተውፅኡ፣ ነውሪ እዩ፣
7. ካብ መፅሓፍኩም ዝኾነ ገፅ እንትተቐደዱ ብፕላስተር ወይ ብኻሊእ መጣበቒ ፀግንዎ፣
8. መፅሓፍኩም ናብ ቦርሳኹም እንትትኣእትው ብጥንቃቐ ይኹን፣
9. መፅሓፍኩም ክትወሓሓሱ እንተለኹም ብጥንቃቐ ተቐባበሉ፣
10. ሓዱሽ መፅሓፍ ንፈለማ ግዘ እንትትጥቀሙ በቲ ድሕሪት ገፁ ኣቐምጡዎ፡፡ ውሑዳት ገፃት ኣፍኩስ እናበልኩም ግለፅዎ እቲ ጠርዙ ፍንፅሕ ከይብል፡፡ ደጋዊ ሽፋን ግልፅ ኣቢልኩም ንድሕሪት ዕኹልል ኣቢልኩም ኣይትሓዝዎ ከይፈንጨል፣
11. እዚ መፅሓፍ ብድሕሬኹም ዝመፁ ኣሕዋትኩም ክጥቀምሉ እዮም ልቢ በሉ፡፡

ትሕዝቶ ሰደቓ

ሪጋ	ትሕዝቶ ምዕራፍ	ገፅ
1.	ምዕራፍ 1. ስርዓት ዴሞክራሲ --	1
	1.1. ትርጉም ስርዓት ዴሞክራሲ ------------------------	1
	1.2. ሰብኣውን ዴሞክራሲያውን መሰላት -------------	8
	1.3. ኣብ ሞንጎ ብሔር፣ ብሔረሰባትን ህዝብታትን ኢትዮጵያ ዝረኣዩ ፍልልያት ---------------------	13
	1.4. ርክብ ወፃኢ ኢትዮጵያ -----------------------------	15
	መጠቓለሊ ምዕራፍ --	19
2.	ምዕራፍ 2. ልዕልነት ሕጊ ---	24
	2.1. ሕገ መንግስቲ እንታይ ‘ዩ? -----------------------	24
	2.2. ስነ ምግባር ---	29
	2.3. ደረት ስልጣን ---------------------------------------	34
	2.4. ምስጢር --	37
	2.5 ግዕዝይና ---	39
	መጠቓለሊ ምዕራፍ -------------------------------	44
3.	ምዕራፍ 3. ማዕርነት --	48
	3.1. መሰል ማዕርነት ------------------------------------	48
	3.2. መግለፅታት ማዕርነት ------------------------------	54
	3.3. ጉዱኣት ኣካል ከህልውዎም ዝግበኡ መሰላት.	61
	3.4. ኣድላይነት ምኽባር ማዕርነት ሃይማኖት--------	64
	መጠቓለሊ ምዕራፍ -------------------------------	66
4.	ምዕራፍ 4. ፍትሓውነት	71
	4.1. ኣድላዊ ኣሰራርሓታት ------------------------------	71
	4.2. ማሕበራዊ ትካላት ----------------------------------	76
	4.3. መበገስታት ምግሃሰ መሰልን ምጉዳል ፍትሕን.	78
	4.4. ፍትሒ ንክህሉ ዘድልዩ ጉዳያት ------------------	81
	4.5. ግብሪ ---	84
	መጠቓለሊ ምዕራፍ --	91

5. ምዕራፍ 5. ፍቕሪ ሃገር -- 95
5.1. ፍቕሪ ሃገር -- 95
5.2. ጎዳእትን መፅነውትን ተግባራት ------------------ 98
5.3. ሰናይ ባህሪያት --- 104
5.4. ምውጋድ ድኽነት -- 108
5.5. ዜግነት -- 113
5.6. ሃገራዊ ሰንደቕ ዕላማ ------------------------------------ 114
መጠቓለሊ ምዕራፍ --- 116

6. ምዕራፍ 6. ስምዒት ሓላፍነት --- 121
6.1. ቃል ኪዳን -- 121
6.2. ቅንዕና፣ ተኣማንነትን ሓቀኛነትን --------------- 124
6.3. ሃፍትታት ተፈጥሮን ታሪኻዊ ሓድግን ---------- 126
6.4. ኤች.ኣይ.ቪ/ኤድስ ----------------------------------- 130
መጠቓለሊ ምዕራፍ --- 134

7. ምዕራፍ 7. ህርኩት ባህሊ ስራሕ ------------------------------------ 139
7.1. እንታይነት ህርኩት ባህሊ ሰራሕ ---------------- 139
7.2. እንተይሰራሕኻ ምብላዕ -------------------------- 147
7.3. ሙያዊ ክእለትን ሙያዊ ስነ ምግባርን -------- 149
7.4. ህርኩት ባህሊ ስራሕን ልምዓትን ------------- 151
መጠቓለሊ ምዕራፍ --- 154

8. ምዕራፍ 8. ዓርስኻ ምኽኣል -- 158
8.1. ረብሓ ዓርስኻ ምኽኣል -------------------------- 158
8.2. ፅግዕተኛነት --- 160
8.3. ዓርሰ እምነት --- 166
መጠቓለሊ ምዕራፍ --- 169

9. ምዕራፍ 9. ባህሊ ምዕቋር -- 173
9.1. ረብሓ ምዕቛር -------------------------------------- 173
9.2. ኣብ ከባቢና ንባህሊ ምዕቛር ዝፃረሩ
ተግባራት --- 179
9.3. ድኽነት --- 182
መጠቓለሊ ምዕራፍ -- 186

10. ምዕራፍ 10. ንጡፍ ተሳትፎ ህዝቢ ----------------------------------- 190
10.1. ኣድላይነት ንጡፍ ተሳትፎ ህዝቢ ----------- 190
10.2. ኣብ ማሕበራት ሰቪክ ተወዲብካ
ምስታፍ ዘለዎ ረብሓ ------------------------- 196
መጠቓለሊ ምዕራፍ -- 202

11. ምዕራፍ 11. ኣለሻ ፍልጠት --------------------------------------- 206
11.1. ፍልጠት -- 206
11.2. ድሑር ኣተሓሳስባን አረኣእያን -------------- 210
11.3. መረዳእታ -- 214
11.4. ልምዲ ንባብ ------------------------------------ 216
11.5. ሜላ ኣፀናንዓ ትምህርቲ ---------------------- 220
መጠቓለሊ ምዕራፍ -- 223